

POVRATAK PRIRODI

Kada zaroni u sjećanje prvo osjeti miris. Dug i intenzivan. Miris očišćene i nauljene lovačke puške ispod svog kreveta u spavaćoj sobi koju dijeli s ocem. Odbacuje sjećanje na ovaj miris, jer je on strog, hladan, i u njemu zaziva slike prepune metala i krvi. Zatim se javlja miris isprovraćanog želučanog sadržaja. On je prodoran, suptilan miris sira na pici. Tako je zamišljao da miriše sirište, jedan dio želuca kod preživara. Neki mirisi ga uzbuđuju, prema drugima je ravnodušan. U sjećanju prvo katalogizira one uzbuđujuće, pa tek obične mirise kojima daje izmišljena svojstva da ga ne grize savjest što pravi klasne razlike među mirisima.

Grafitna, drvena olovka miriše po svim učionicama svijeta. Ona miriše nostalgичno i vraća ga u svijet socijalističkog odrastanja. U učionicu zamagljenih prozora od energije mladih učeničkih tijela. Gumica miriše lijepo, počesto na žvakaću gumu. Pernica je pravo vrelo mirisa, džep iz kojeg iskaču zaboravljeni hologrami ličâ učenika, graja za vrijeme velikog odmora, euforija života na njegovim počecima, koja se neće više nikad ponoviti.

Sjeća se crta lica jedne djevojčice iz susjednog razreda. Nju nije volio sresti na hodniku prema ulaštenim stepenicama gimnazije u koju je ulazio s radošću željan znanja o svemu. Ne njenom licu je nekad vidio smrt kako namiguje iz budućnosti. Oblik njene lobanje je to što ga podsjeća na smrt, činilo mu se kao da je ona već spremna umrijeti. Zemlja, crvi, i bakterije ne bi imali posla kada bi njena lobanja, nekim slučajem, prijevremeno dospjela pod zemlju. Onako kako su lobanje izgledale nakon što ih smrt obradi, tako je ona izgledala. Zato ju je nazvao jednostavno: Lobanjica. Osjetio bi njeno prisustvo među mnoštvom tijela koja su se nagurala da prođu kroz ulazna vrata škole, jer je zvonilo za početak časa. I onda bi se trudio da mu pogled ne skrene prema njenom licu. I svaki put bi oči, mimo njegove volje, pronašle njeno lice. Koliko god ga je užasavalo toliko ga je njeno lice i privlačilo. Njen mali podrezani nosić, prčast i pripremljen za podzemne promenade. Njeni nadočni lukovi istaknuti tako da se oči nalaze u dubokim dupljama, a ispod njih su polukrugovi mraka, podočnjaci. Obrazi su joj bili rumeni i zdravi. Meso njenog lica ga je upozoravalo na sopstvenu smrtnost, koliko god je to meso bilo erotično i mirisno.

Na barama, u potoku koji zavija cikcak, kao crijevo naslagano u truhu, love kornjače. Oklop jedne mrtve kornjače miriše na trulež i nepostojanost tkiva. Teleća šnicla koju premeće po dlanovima, prinoseći je mesarski iskusno nosu, u njegovoj svijesti pravi niz slika njegovog tkiva, koje će se, nakon prvobitne postmortalne ukočenosti, početi brzo raspadati. Miris svježeg telećeg mesa je miris smrti. Ovaj miris mu je gori od pogleda na lice Lobanjice.

Ponekad bi volio da ima svoju magičnu pernicu, u koju se može zavući i vratiti u vrijeme djetinjstva, u svijet bez traume odraslih ljudi. Tamo gdje lijepe i umišljene djevojčice mirišu na drakonski znoj nepranja tijela i porodične nehigijene. Gdje dječaci mirišu na hodajuće štale, domaće životinje i mokraću. Tamo gdje je kroz mirise počeo upoznavati vlastiti život.

Na početku odrastanja nalazi se miris impregniranih pružnih pragova na podnevnom suncu. Kad bi pogledao niz prugu, položivši obraz na šinu, vidio bi treperavu iluziju kao ulje mirnog mora. Jedan pravac pruge je vodio na Jadransko more, drugi u unutrašnjost, prema gradu koji je obožavao; čistom gradu pravih uglova, sređenih parkova, ljubaznih ljudi i fascinantnih knjižara, u koje bi ulazio tek nakon višesatnog gledanja u izloge, odavanja počasti knjigama i njihovim naslovima. Kada bi zapamtio naslove i imena autora knjiga onda je bio spreman ući u knjižaru i prepustiti se najboljima od svih: mirisima novih knjiga.

Na početku odrastanja nalazi se miris impregniranih pružnih pragova, miris vozova i dalekih zemalja kroz koje vozovi prolaze. Ko je putovao vozom, što se njemu upravo dešavalo, zna da u tim putovanjima ima nečeg magijskog. Slike koje prolijeću s druge strane prozora su unikatne, nijedna se ne može ponoviti, čak i ako stalno putuješ na istoj relaciji. Vrijeme i prostor su ovdje, više nego igdje, melanholični. Više nego ičim drugim vozom upravlja čarobna melanholija.

Iz snatrenja ga prodrma trenutak kad točkovi zaškripe i silna masa metala se počne boriti protiv inercije vlastite težine i ubrzanja. Putuje iz grada A u grad B, kao što to radi svakog vikenda. Taj put je dug, i traje sedam sati. Zna svu geografiju pejzaža koji promiču pored voza. Njegov vanjski život je rutina, i njegov posao je rutina, jer je službenik Državnog zavoda za statistiku, i jer može, bez ikakvog pretjerivanja, sve stvari i događaje iz vlastitog i tuđih života staviti u bezbroj logičkih ladica, tamo gdje te stvari i događaji pripadaju.

U kupe, gdje sjedi sam, ulazi kondukter i pozdravlja ga klimanjem glave, i ne zatraži kartu na uvid, samo povuče vrata u stranu, i vazduh donese kovitlace novih mirisa, koji ga odvlače u lagan polusan. Tako da nije primijetio kada se kupe naselio buljukom mladih ljudi. Samo se prenuo iz snatrenja, i da je bio velik kao Atlas, mogao je vidjeti jureću jegulju svog voza kako se smanjuje, dok on, Atlas, uspravlja glavu iznad prvog sloja oblaka sve dok mu glava ne završi na deset hiljada metara, tamo gdje mlaznjaci oru nebeske njive, vukući za sobom mliječnobijele prave linije.

I opet je nešto kliknulo u njegovom umu. Vratilo ga nazad u voz. Zalijepilo ga za nečisto sjedalo. Jedan drevni miris natjerao ga je da pogledom, zaštićenim tamnim naočalama, skenira saputnike, tražeći kome pripada taj miris koji ga je opčinio, i natjerao mu krv da ubrzano pojuri tijelom.

Odmah ju je zapazio, mada se ničim nije izdvajala sjedeći pored propupale debeljuškaste djevojke, koja je isticala svoj seks crvenim lakom na nožnim prstima stegnutim crnom kožom cipela sa debelom, visokom petom. Crveni ruž je takođe želio istaći njen eros, kao i napete grudi, sljubljene jedna uz drugu toliko da tuda nije bilo moguće provući ni kreditnu karticu.

I suknja je pojačavala njen seks. Crna i tijesna obujmila je tvrde butine. Unatoč svemu tome nije ostavljala na njega nikakav dojam. Njen miris je bio beznačajan, prosjek među prosjecima. Pa ju je brzo arhivirao u grupu nebitnih osoba, i pogledom se zaustavio na djevojčici od nepunih četrnaest godina.

Bilo mu je jasno da ta nimfeta miriše kao sve ruže svih buketa, koji nošeni maljavim muškim rukama idu gradskim ulicama za Osmi mart, u doba njegovog socijalističkog odrastanja. Ona nije zapravo mirisala na ruže, više na pupoljak koji svoj miris šteti, i ljubomorno čuva. Njegov demon mirisa ju je osjetio toliko da ga je hvatala vrtoglavica kojoj se želio prepustiti, bez straha od smrti i nestajanja – njegovih stalnih saputnika.

Bilo mu je jasno da je i ona zapazila tu energiju usmjerenu na nju, premda se vješto krio iza tamnih naočala, praveći se da posmatra užurbane krajolike, ali ju je gledao čak i kad bi izgledalo da mu je pogled zabijen u zelenilo, u vijugu rijeke koja se rimovala sa željezničkom prugom. Gledao ju je svim čulima.

U toj fazi oboje su bili svjesni koliko se privlače. Njeno maleno tijelo je dominiralo prostorom. Njen miris je snažan i nježan istovremeno. Na trenutak, svjesna svoje snage, ima želju i da verbalno zasjeni stariju djevojčicu, koja je napadno isticala svoju trapavu erotičnost. Na trenutak se čini da nimfeta upravlja razmjenom energijâ u kupeu, gdje se još nalaze dvojica srednjoškolaca u ulogama slučajnih statista. Njen miris je preuzeo komandu nad njegovim čulima. Ona se povinivala njegovom pogledu, i dopustila da joj njime prolazi kroz odjeću i zamišlja njeno golo, netaknuto tijelo. Oboje su uživali u toj igri dok je voz jurio šinama naginjući se čas lijevo, čas desno, shodno nagibu tračnica. Već odavno nisu primjećivali ništa osim sebe samih. Kupe je za njih bio prazan i sjedili su jedno naspram drugog. Ona sa svojim feromonima i stidom, on otrgnut iz automatizma života, zajedno su nacrtali nevidljivu liniju koja se nije mogla preći čak i da je voz putovao nakraj svijeta.

U jednom trenutku broj nebitnih saputnika se povećao i nimfeta je sjela kraj njega. Jednom ga je slučajno dodirnula dlanom po koljenu, kada ih je voz približio opasno se naginjući prema mutnoj rijeci. Nisu razmijenili nijednu riječ. Čutili su i mirisali se satima. Njena kosa je imala tako privlačan miris da je konačno shvatio snagu crne rupe koja može saviti sunčevu svjetlost, progutati planetu, i zvijezdu poput našeg Sunca. Njena kosa je mirisala na sreću, nevinost i djetinjstvo. Možda je mogao i pomisliti da se nagne prema njoj i udahne taj božanski parfem. Možda je i ona toga bila svjesna. Zato su čutili i uživali, znajući da niko u kupeu toga nije svjestan.

Nimfeta je izašla sa drugim putnicima, i ostao je sam u kupeu. Jednom je morala izaći. Jednom se igra morala privesti kraju. Jednom je i voz došao u njegov grad. Jednom je morao otići u svoj stan, u zgradu na brdu iznad željezničke stanice, koja se raspadala u vlazi i zelenilu. Odakle bi gledao kako vozovi ulaze u stanicu i kako mašine radosno kliču kada se putovanje završi.

Raspremao je stvari kao da se ništa nije desilo, jer ko bi mogao ustvrditi suprotno. Četkicu za zube je odložio na mjesto gdje ona treba da stoji. Svaka stvar je imala svoje striktno određeno mjesto. Iznad zakačke za peškir bio je stiker s njegovim povremenim Fejsbuk imenom: Zeldor Grit. Rezervno mu je bilo Zed Geldor. Na Fejsbuku je uglavnom bio sramežljiv voajer. Sviđala mu se socijalna mreža na kojoj je mogao biti bilo ko i bilo šta. On je odabrao biti izmišljen lik, jer je imao problem da sebe shvati kao stvarnu osobu.

Red u stanu je bio savršen koliko mu je to ljudska smrtnost dopuštala. Ima dvije cime-ricice: tamu i tišinu. Namještaj iz sedamdesetih. Platnene fotelje sa drvenim rukohvatima. Starinsku stolnu lampu sa abažurum. Špiglo u dnevnom boravku okovano srebrenim ukrasima. Njegov stan je on sam, konzerviran u vremenu.

Sljedeće čega se sjeća jeste miris pružnih pragova i zvuk struganja šljunka koji gazi hodajući uporedo sa zapuštenim kolosijekom. Svuda oko njega se čuju zrikavci, neumorni telali noći i tajanstvenih užitaka, sakriveni ispod zemlje. Divlje trave sežu mu iznad pasa.

Najednom stane i ukipi se cijelih minut-dva. Gleda niz kolosijek koji nestaje u tmini i vlažnim biljkama. U daljini treperi neonska reklama hotela s nekoliko ugašenih slova. Prvo

skine cipele i složi ih jednu pored druge. Zatim skida hlače i slaže ih po dužini, nogavicu uz nogavicu. Presavije ih i stavi na cipele u koje su ugurane čarape. Nag do kože gleda u odjeću i obuću kao da se nalazi na obali rijeke, i kao da će svaki čas skočiti u hladnu vodu i zaplivati iz sve snage. Silazi niz šljunak i ulazi u raslinje. Nasumice čupa zeljasti korov i gužva ga u šakama sve dok mekano bilje ne počne puštati opore sokove. Na kraju maže lice biljnim ratničkim bojama. Ponekad ga, za tren, ovlaš osvijetle zalutala automobilska svjetla.

Zatim trči kroz korov koji ga šiba po prsima, sapliće mu noge. Trči uporedo sa zapuštenim tračnicama. Zelen, drhtav, krvav. Sve dok ima pruge. Sve dok ima biljaka, sve dok ima noći.